

УДК 342.8(497.11)"1992/2023"

DOI: 10.5937/pr88-64059

Оригинални научни рад

Политичка ревија

2/2026.

Vol. 88

стр. 183-218

Веран Станчетић*

Факултет политичких наука Универзитета у Београду

Марко Мијатовић**

Пословни и правни факултет Универзитета МБ у Београду

РЕЗУЛТАТИ ЛОКАЛНИХ ИЗБОРА У ОПШТИНИ БОГАТИЋ ОД 1992. ДО 2023. ГОДИНЕ – ЛОКАЛНА АУТОНОМИЈА ИЛИ ЛОКАЛНИ ПОЛИТИЧКИ МИМЕТИЗАМ?

Сажетак

У овом раду су приказани резултати локалних избора у општини Богатић у Мачванском управном округу од увођења вишестраначког система до 2023. године. Циљ је да се да дескрипција и експликација локалних изборних процеса у овој мачванској општини и да се укаже на волатилност изборне воље грађана, са фокусом на феномен пресликавања шаблона састава републичке на локалну власт. Локални избори у Богатићу су одржани у седам равномерних четворогодишњих изборних циклуса, при чему је у посматраном периоду изборни систем мењан чак пет пута.

Кључне речи: локална самоуправа, локална демократија, локални избори, политичке партије, пресликавање власти, вертикална политичка емулација, општина Богатић, Република Србија

* E-mail: veran.stancetic@fpn.bg.ac.rs; ORCID: 0000-0002-5574-0132.

** E-mail: markomijatovic78@gmail.com; ORCID: 0009-0008-9948-2287.

УВОД – ЗНАЧАЈ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ

Једна од карактеристика живота савременог човека јесу честе, брзе и дубоке промене амбијента у коме се налази.¹ У време интензивног развоја вештачке интелигенције, неуронских мрежа, нанотехнологија и слично, пред човеком се отварају бројне могућности али и нови изазови. Захваљујући информационим и комуникационим технологијама људи из свих крајева света могу лако да комуницирају, повезују се, организују, тргују. Међутим, јављају се и нови изазови као што су честе промене на тржишту рада, појава нових занимања али и одумирање многих традиционалних послова, које уместо човека почињу да обављају машине и компјутери. Осим тога јављају се и бројни изазови и проблеми попут еколошких проблема, енергетске кризе, масовних миграција и демографских промена (проблем старења становништва). У условима интензивних и честих промена флексибилне и адаптивне организације имају веће шансе за успех у односу на оне које су круте и хијерархијски устројене. Ово се односи и на државу и државну власт, те је данашња модерна демократска држава која се истински хвата у коштац савремених изазова и ради у интересу њених грађана флексибилан систем у коме важну улогу има концепт децентрализације. Децентрализована држава подразумева консолидоване и јаке локалне самоуправе које заједно са вишим нивоима власти имају партнерске односе и заједнички раде у остварењу друштвено-политичких циљева.

Снага локалне самоуправе се огледа у њиховим надлежностима и буџетима и могућностима да заиста делују у складу са (уставом и законима) гарантованим правима и слободама. Данашње општине и градови, поред традиционалних послова (попут пружања јавних услуга) имају све израженију улогу у подстицању локалног економског развоја и активностима на наддржавном и међудржавном

¹ Једна од познатијих студија о овом феномену јесте и Hartmut 2019.

плану. Осим тога значајан су актер у креирању укупне развојне политике и партнер виших нивоа власти. Важна димензија локалне самоуправе и процеса јачања локалних власти јесте и снажан демократски набој који овај процес носи са собом. Наиме, сходно принципу субвенционитета, локалне власти као најближе грађанима (тј. извору суверенитета) треба да имају предност у расподели јавних надлежности тј. да обављају све оне јавне послове за које имају довољно капацитета (Ђорђевић 2017, 13–28). Без снажне и демократски развијене локалне самоуправе, не може се говорити и о ширем, друштвеном развоју. У условима демократског и аутономног конституисања јединица локалне самоуправе пружањем већег броја изворних надлежности и сама централна власт, са суженим опсегом послова, функционише неупоредиво боље (Матић 2012, 45–46). О значају локалне самоуправе и настојању да се на међународном (европском) нивоу стандардизују и заштите права локалне самоуправе сведочи и Европска повеља о локалној самоуправи Савета Европе из 1985. године. Када се у некој држави ратификује, ова Повеља има снагу закона и ратификацијом држава потписница се обавезује да ће њене одредбе бити поштоване у унутрашњем праву и уређењу система локалне самоуправе. У Србији је ова Повеља ратификована 2007. године (*Zakon o potvrđivanju Evropske povelje o lokalnoj samoupravi 2007*).

Ипак, када се сагледа пракса, уочљиви су различити домети и третман локалне самоуправе. У неким државама оне су заиста консолидоване (имају широк опсег надлежности и високе буџете) и еманциповане од централних власти (самостално и слободно управљају локалним пословима, наравно у оквиру закона). Неке европске земље имају већ дугу традицију јаким локалних власти, нарочито скандинавске попут Шведске или Данске, Швајцарска и сл. Такође у највећем броју европских држава последњих пола века долазило је до јачања локалних и регионалних власти тј. до просеца децентрализације и/или регионализације. Ови процеси су од деведесетих година прошлог века били

веома важни и за бивше социјалистичке земље (нарочито Чешка, Словачка и Пољска) и виђени су, не само као начин унапређења ефикасности јавног сектора, већ и као пут ка изградњи демократије и идеолошког отклона од наслеђа социјализма (Stančetić 2012). Међутим, могуће је идентификовати и супротне тенденције – ка централизацији и ограничавању локалних власти тј. њиховом фактичком претварању у испоставе централне власти. Ово својеврсно „заробљавање” локалне власти тј. ограничавање локалне аутономије је карактеристично за тзв. хибридне режиме, демократије ниског интензитета и фасадне демократије, у које се, у последње време, све чешће сврстава и Србија. Треба напоменути да се ови процеси често не одвијају формално (законско ограничавање слободе локалне самоуправе) већ кроз суптилне механизме за чије уочавање и анализу нису довољни само званични извори података већ је потребно радити дубинску анализу (токови новца, међуљудски односи, формални и неформални извори моћи и сл.).

Теоријско-методолошки оквир: зашто су резултати локалних избора и формирање локалне власти добар показатељ (не)слободе локалне самоуправе?

Централна и локална власт су комплементарне али и значајно различите. Разлике произилазе из карактеристика централних – државних и локалних послова. Централна власт се бави темама попут безбедности, међународних односа, правосуђа, монетарне политике и сл. Такође, доноси и стратешке документе и координира и усмерава остале актере у друштву, па и локалне самоуправе, у функцији остваривања јавних циљева. У том смислу централна власт се може перципирати као креатор општег амбијента у друштву и начелних правила и јавних политика (које би требало да доноси у партнерству и договору са осталим нивоима власти и цивилним друштвом у складу са новим, нехијерархијским облицима управљања државом и друштвом). Са друге

стране, локална самоуправа је претежно менаџерске природе. Она решава непосредне проблеме грађана, пружа или организује пружање јавних услуга у бројним областима (транспорт, управљање отпадом, здравство, школство, социјална политика...). Сходно томе може се посматрати као „конкретизатор” и непосредни реализатор јавних политика за шта је битна претпоставка професионалност локалне управе.

Имајући ово на уму, било би за очекивати да се локални избори разликују од парламентарних (централних) избора у погледу кандидата, програма и уопште тема које се покрећу током изборних кампања. У идеалнотипским условима, локални избори би требало да артикулишу и агрегирају политичке интересе на локалном нивоу власти (Matić 2012: 33–48). Ово би подразумевало учешће препознатих и квалитетних појединаца у локалној заједници уз шароликост локалне партијске сцене на којима учествују не само „мејнстрим” политичке партије (тј. оне које су активне на националном нивоу) већ и бројне локалне партије и покрети, групе грађана, независни кандидати и сл. Тако, на пример, у Пољској на локалним – општинским изборима готово да нема партијских кандидата или је њихов значај миноран. То се нарочито односи на мале општине где владају непосреднији односи и где се људи међусобно познају (Dudzińska 2008). Слична ситуација је и у Словенији где доминантну улогу имају локални лидери и покрети (Mijatović 2023). У новије време, јавља се све већи број студија које истражују локалне изборе и њихове последице по локалне, али и више инстанце у вертикалној организацији власти (видети рецимо Gendźwiłł, Kjaer, and Steyvers 2022).

У Србији, међутим, локални избори су често „копија” републичких тј. парламентарних избора. То значи да на локалним изборима доминирају исте политичке партије као и на националном нивоу, да су резултати избора слични резултатима на националном нивоу и што је најиндикативније владајуће коалиције су често пресликане са националног нивоа (Stojanović 2022). Ми ћемо у овом раду искористити

синтагму вертикална политичка емуляција², како бисмо описали процес опонашања коалиционих аранжмана са централног на локални ниво. Ако се при томе има на уму да се локални избори у Србији у највећем броју случајева одржавају на дан парламентарних (а каткад и председничких) избора онда је сасвим основана претпоставка да су локални избори у сенци парламентарних те да не одсликавају истинску и аутономну вољу локалне заједнице колико стремљења и интересе доминантних партија, тачније партијских централа (Matić 2020).

На основу овог полазишта конституишемо и основну хипотезу овог рада а то је да резултати локалних избора у општини Богатић потврђују то да ова општина копира (имитира) парламентарне изборе и, нарочито, конституисање локалне владајуће коалиције (извршне власти).

Појава имитирања других институција или организација односно миметизма није нова и до сада су развијени бројни концепти па и теорије који дају допринос објашњавању овог феномена. Институционални изоморфизам је концепт који објашњава механизам којим једна организација имитира другу у погледу процедура тј. форме, али изостају суштина и резултати. Ова парадигма је карактеристична за тзв. социолошки институционализам у оквиру шире теорије новог институционализма. За тему овог рада нарочито је интересантан миметички изоморфизам односно ситуација када једна организација имитира другу, у условима несигурности и неизвесности, сматрајући да ће то побољшати њен успех или легитимитет (Di Maggio and Powell 1983, 147–160). У средишту ове теорије, налази се и логика прикладности која повезницу са миметизмом

² Појам емуляције је увео амерички социолог и историчар Торстен Веблен који се сматра родоначелником институционалне теорије. У својој књизи *Теорија доколичарске класе* из 1898. године он овај феномен дефинише као покушај нижих друштвених класа да опонашају високу, непродуктивну класу. Ми смо феномен пресликавања коалиција по вертикали политичког система у Србији покушали да дефинишемо користећи овај термин.

налази у концептима неизвесности и легитимитета, пошто институције и организације настоје да копирају једне друге. Веза са легитимитетом и неизвесношћу се огледа у чињеници да оне избегавају неизвесност копирајуући добре праксе, док кроз подршку стичу легитимитет за сопствене акције (March and Olsen 1984, 734–74). Ови концепти се често срећу у оквиру (нео)институционалне теорије, али поред ње и друге теорије и концепти могу дати допринос елаборацији овог феномена попут хегемоније Антонија Грамшија (Woolcock 1985, 199–210), ауторитарног стабилизовања (стабилוקратије) (Bieber 2018, 176–185) или пак теорије клијентелизма (Stokes 2009). Поред ових теорија снажан допринос објашњењу ове појаве може дати и Теорија рационалног (јавног) избора по којој се актери у јавној арени понашају првенствено у функцији максимизације сопствене користи (Stančetić 2020, 63–64). Теорија рационалног избора нераскидиво је повезана са логиком последица (March and Olsen 1984, 734–74), према којој рационални актери настоје да остваре сопствене интересе у задатом оквиру правила. Она се у највећој мери ослања на Бентамову филозофију утилитаризма и принцип корисности (Bentham 1789). У методолошком смислу овај рад се ослања на студију случаја – истраживачку методу која има за циљ детаљно и продубљено испитивање посматраног феномена. Општина Богатић је одабрана због своје контекстуалне релевантности, јер по већини карактеристика не одудара од једне „просечне” општине у Србији. У питању је општина по броју становника средње величине а по степену развијености спада у групу општина где се иначе налази највећи број јединица локалне самоуправе (њих 47).³ Такође, и по бројним другим параметрима није специфична (демографска структура, образованост становништва, локална привреда).

³ У питању је трећа група – недовољно развијене јединице локалне самоуправе (RAS 2017).

ОПШТИНА БОГАТИЋ – ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Општина Богатић једна је од општина Мачванског управног округа и чини је 14 насељених места (пored Богатића који чини урбано језгро општине, ту су и насеља: Бадовинци, Баново Поље, Белотић, Глоговац, Глушци, Дубље, Клење, Метковић, Очаге, Салаш Црнобарски, Совљак, Узвеће и Црна Бара). Према подацима пописа становништва из 2022. године у њој живи 24.522 становника (што је значајан пад у односу на податке из пописа 2011. године када је у општини живело 28.883 становника). Срби су убедљива већина у овој локалној самоуправи (93,77%), а од националних мањина најбројнији су Роми (2,09%) (Popis stanovništva, домаћinstava i stanova 2022. godine, Knjiga 1, Nacionalna pripadnost – podaci po opštinama i gradovima, 2023). Остале националне заједнице чине готово занемарљиви удео у становништву. У општини Богатић је традиционално развијена пољопривредна производња, међутим последњих година је уочљив раст броја запослених, али и емиграција млађе радне снаге на повремене радне ангажмане у иностранство. Као и у многим другим општинама и Богатић се суочава са слабљењем репродуктивне снаге. Перманентан је пад броја становника испод 40 година и пражњење села (Opština Bogatić, opšti podaci, 2025).

ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ У ОПШТИНИ БОГАТИЋ НАКОН ОБНОВЕ ВИШЕСТРАНАЧКОГ СИСТЕМА (ОД 1990/1992. ДО 2023. ГОДИНЕ)

Устав Републике Србије из 1990. године омогућио је формирање вишестраначког система и политичког плурализма у Републици Србији. Први вишестраначки национални избори одржани су у децембру исте године и по први пут после више деценија успостављен је вишестраначки парламент.

Како одржавање локалних избора није био приоритет власти, али очигледно ни опозиције (последњи комунални, делегатски избори одржани су 1989. године) тако су први локални избори одржани у мају 1992. уз бојкот већег дела опозиције. О овим изборима готово да и нема доступних података осим да је тада владајућа СПС остварила максималну победу (Milosavljević i Jovanović 1993). После преговора власти и опозиције крајем 1992. године приступило се понављању савезних, републичких, али и локалних избора који се могу сматрати првим вишепартијским изборима у Србији након увођења вишепартијског система. Локални избори су одржани по одредбама Закона о територијалној организацији Републике Србије (Službeni glasnik Republike Srbije br. 34/91), по двокружном, већинском систему у којима је територија општине била подељена на тачан број изборних јединица колико се одборника бирало.

У Богатићу се бира од почетка вишестранацја 31 одборник. Преглед кандидатура по предлагачима јасно показује ко је имао најразгранатију организациону мрежу, па и подршку међу бирачима. Тако су, тада владајућа Социјалистичка партија Србије (СПС) и опозициони Демократски покрет Србије (ДЕПОС) (коалиција коју чине Српски покрет обнове (СПО) и Демократска странка Србије (ДСС), као издвојени део Демократске странке (ДС) након раскола у странци 1992.) имали по 31 кандидата, Српска радикална странка (СРС) 14, ДС 13, Савез комуниста покрет за Југославију 10, групе грађана девет, Српска народна обнова три и Сељачка странка Србије једног.

Резултати су показали доминантне позиције владајућег СПС, који је захваљујући изборном систему однео убедљиву већину и добио власт у општини, али и ДЕПОС-а који је добио значајан број гласова.

Табела 1. Резултати избора за Скупштину општине Богатић, 1992. године
Гласалих бирача: 19314 (79,03%)

Предлагач (странка, коалиција)	Број гласова	Проценти	Број освојених мандата (одборника)
СПС	8600	44,53%	20
ДЕПОС	6169	31,94%	4
СРС	1287	6,66%	2
Групе грађана – укупно	1193	6,18%	3
ДС	1095	5,67%	1
Савез комуниста – Покрет за Југославију	465	2,41%	0
Сељачка странка Србије	272	1,41%	1
Српска народна обнова	233	1,21%	0

Извор: Republički zavod za statistiku 1993, 18

Након избора власт у општини је самостално формирао СПС. За председника општине изабран је Радосав Мијатовић (СПС).

Истог дана када су одржани ови локални избори (20.12.1992.) одржани су и избори за председника Републике Србије (на којима је убедљиво победио кандидат СПС-а Слободан Милошевић), за посланике Народне скупштине Републике Србије и избори за посланике Већа грађана Савезне скупштине тадашње СР Југославије. Када је реч о изборима за посланике народне скупштине, победу је однела СПС са

101 мандатом. Следила је СРС са 73 мандата и коалиција ДЕПОС са 50 мандата, итд.

Након ових избора СПС је изгубила до тада апсолутну већину у Скупштини, али је и даље била странка са појединачно највише мандата. Самостално је формирала мањинску владу уз подршку СРС. Из приложених података се види да су и на нивоу општине Богатић и на нивоу Републике доминирале СПС као владајућа и ДЕПОС као опозициона опција, док је постојала разлика у погледу СРС. Док је та партија на нивоу Републике остварила запажене резултате (друго место), она је 1992. у Богатићу претрпела последице тада актуелног већинског система и добила далеко мање одборника од оних који би јој пропорционално припали.

На наредним редовним изборима за Скупштину општине Богатић, одржаним паралелно са савезним изборима, 3. и 17. новембра 1996. године узели су донекле различити политички актери у односу на претходне изборе, у складу са променама на националном, републичком нивоу. На њима нису више учествовали Савез комуниста Покрет за Југославију (који је био претеча Југословенске левице), као ни Сељачка странка Србије и Српска народна обнова, али су ту били СПС, Коалиција Заједно (која је окупила СПО, ДС и ДСС), СРС, новоформирана Југословенска левица и Народна сељачка странка. Највише кандидата имали су СПС и Коалиција Заједно по 31, Југословенска левица 23, СРС 18, групе грађана укупно 17 и Народна сељачка странка једног кандидата.

Табела 2. Резултати избора за Скупштину општине Богатић, 1996. године**Гласалих бирача: 17373 (69,31%)**

Предлагач (странка, коалиција)	Број гласова	Проценти	Број одборника
СПС	6852	39,44%	20
Заједно (СПО, ДС, ДСС)	6770	38,97%	11
Групе грађана – укупно	1140	10,37%	0
ЈУЛ	1735	9,99%	0
Народна сељачка странка	70	0,40%	0

Извор: Republički zavod za statistiku 1997, 63

Изборни резултати су у пуном колориту приказали предности које водећој партији доноси двокружни већински систем. Наиме, у првом кругу је изабрано само 11 од 31 одборника (а СПС је при томе имала свега 82 гласа укупно више на територији општине од Коалиције Заједно), па ипак стратешку разлику СПС је остварио у другом кругу гласања, мобилизацијом идеолошки блиских бирача СРС и ЈУЛ остварујући комотну одборничку већину. После избора 1996. године власт је поново формирала СПС. За председника општине изабран је Милинко Ердевички (СПС).

Као што је напоменуто исте године су одржани и савезни избори за посланике скупштине СРЈ и на њима је, на нивоу Србије, убедљиво победила коалиција окупљена око СПС (са Југословенском левицом и Новом Демократијом) освојивши 42,42% гласова и 64 мандата. Следили су коалиција Заједно

са 22,24% гласова и 22 мандата и Српска Радикална Странка са 17,88% и 16 мандата, итд (Savezni zavod za statistiku 1997). Треба напоменути и то да је и на изборима за посланике Народне скупштине 1993. године била слична ситуација кад је реч о резултатима избора. Наиме, СПС је однео убедљиву победу добивши 123 посланика, а следили су ДЕПОС са 45 и СРС са 39 посланика. Запажен резултат је имала и Демократска странка (ДС) освојивши 29 мандата (Republički Zavod za statistiku 1994). После ових избора Владу је формирао СПС са до тада опозиционом Новом демократијом и ово је прва Влада од обнове вишепартизма која је потрајала цели четворогодишњи мандат, до 1997. године.

Уочи локалних избора у септембру 2000. године усвојен је нови Закон о локалним изборима (Zakon o lokalnoj samoupravi 1999) који предвиђа већински систем са релативном већином, дајући тиме максималну предност појединачно најјачој политичкој опцији. Ова изборна реформа је по својој природи апсолутно фаворизовала појединачно водећег политичког актера.

У референдумској атмосфери упоредно одржаних савезних председничких и парламентарних избора коалиција СПС-ЈУЛ и СРС имају по 31 кандидата, групе грађана, пре свих Мачванске удружене опозиције (што је фактички била листа локалног СПО) 23, ДОС (чији су носећи елементи били ДС и ДСС) 15 и Народна сељачка странка једног кандидата. Након локалних избора победник избора – странке ДОС формирају локалну власти са Група грађана Мачванска удружена опозиција. Председник општине постаје Микица Станојчић (СПО).

Табела 3. Резултати избора за Скупштину општине Богатић, 2000. године**Гласалих бирача: 20639 (81,80%)**

Предлагач (странка, коалиција)	Број гласова	Проценти	Број одборника
СПС-ЈУЛ	9462	45,85%	14
Групе грађана – укупно	6238	30,22%	11
ДОС	3918	18,98%	6
СРС	957	4,64%	0
Народна сељачка странка	64	0,31%	0

Извор: Republički zavod za informatiku i statistiku. 2001. 50.

Важно је истаћи да су ови избори били у сенци председничких избора (за председника СРЈ) који су се одвијали у оштрој политичкој и референдумској атмосфери (за или против дотадашњег владајућег СПС-а и кључне политичке фигуре Слободана Милошевића). Осим председничких, истог дана одржани су и савезни избори за Веће грађана и Веће република. Због непризнавања изборних резултата од стране власти и РИК-а, дошло је до масовних демонстрација 5. октобра и смена Слободана Милошевића са власти. За председника СР Југославије изабран је кандидат ДОС Војислав Коштуница (ДСС). Као што се види, септембарски избори и петооктобарске промене 2000. године донеле су и промену власти на локалном нивоу општине Богатић.

Јак утицај промене преференци бирача на локалном нивоу након промене власти на националном нивоу јасно је

видљив и у општини Богатић 2000. године. Тако на изборима за Веће грађана Скупштину СР Југославије, 24. септембра, одржаним истовремено са локалним изборима, у општини Богатић ДОС осваја 8.784 (44,29%), а коалиција СПС-ЈУЛ 8244 (41,57%), а за њима су следили СПО са 1.098 (5,54%) и СРС са 1.083 (5,46%) гласова (Savezni zavod za statistiku SRJ 2000. 69), да би три месеца након њих на ванредним парламентарним изборима била јасно видљива промена изборног расположења у правцу плебисцитарне подршке новој владајућој коалицији ДОС. На ванредним републичким изборима у децембру 2000. године за ДОС у Богатићу гласало је 9.030 (53,40%), за СПС свега 3.965 (23,45%), СПО 1.513 (8,94%), СРС 1.126 (6,65%), а за ЈУЛ само 35 гласача (0,20%) (Izbori za narodne poslanike Narodne skupštine Republike Srbije 2000, Republički zavod za statistiku 2001:41).

На ванредним парламентарним изборима, на националном нивоу, тадашња Демократска опозиција Србије (ДОС) освојила је 176 мандата, на другом месту је била СПС са свега 37 мандата, на трећем и четвртном СРС са 23 и Странка српског јединства са 14 мандата. Владу формира ДОС, чију окосницу, како смо навели, чине ДС и ДСС.

Петооктобарске промене и долазак на власт конгломерата од 19 политичких странака (Демократска опозиција Србије) условило је промене изборног законодавства и на националном и на локалном нивоу. Прво је консензусом свих парламентарних опција усвојено решење да се на нивоу Републике Србије одржавају избори са једном изборном јединицом (читава Република једна изборна јединица) и цензусом и изборним прагом 5%. Нешто касније је новим Законом о локалним изборима донето решење да се на локалним изборима иде на то да је локална самоуправа једна изборна јединица са цензусом од 3% и применом Хер-Нимејереве квоте (Kasapović 2003, 105-106) за прерачунавање мандата, уз непосредан већински, двокружни избор председника општине (изузев у београдским градским

општинама где је задржан посредан избор) (Zakon o lokalnim izborima 2002).

Локални избори 2004. године испоставили су се као једини који нису били одржани са изборима за више нивое власти (изузев за Скупштину АП Војводина, где су истовремено одржани покрајински избори). Олакшани изборни услови, по пропорционалном систему, дали су могућност да се локалне политичке сцене искажу у свом пуном колориту па ја тако било и у општини Богатић. Иначе, уочи локалних избора на националном нивоу од децембра 2003. године на републичкој власти формирана је коалиција ДСС-Г17 плус-СПО-НС, уз мањинску подршку СПС.

Готово сви изборни такмаци имали су по 31 кандидата за одборнике – коалиција СПС и Социјалистичке народне странке Бранислава Ивковића (која се 2002. године издвојила из СПС), потом СПО, СРС, Покрет Снага Србије, Г17 плус и Нова Србија. ДС је имала 30 кандидата за одборнике, а четири групе грађана укупно 27 кандидата. Најбоље резултате оствариле су коалиција СПС-Социјалистичка народна странка, СПО и СРС, али далеко од тога да су самостално могле да формирају власт, те је формирање коалиција била нужност.

Табела 4. Резултати избора за Скупштину општине Богатић, 2004. године

Гласалих бирача: 11629 (36,02%)

Предлагач (странка, коалиција)	Број гласова	Проценти	Број одборника
СПС – Социјалистичка народна странка	2238	19,24%	6
СПО	2131	18,32%	6

СРС	2073	17,83%	6
ДС	1481	12,74%	4
ДСС	1051	9,04%	3
Групе грађана – укупно	770	6,62%	1
ПСС	661	5,68%	2
Г17 плус	647	5,56%	2
Нова Србија	577	4,96%	1

Извор: Republički zavod za statistiku Srbije. 2005, 69

После избора формирана је власт која није нужно одсликавала већину на националном нивоу. Појединачно најјача коалиција СПС-Социјалистичка народна странка, уз ДСС, СРС, доцније и ПСС формирају власт. На упоредо одржаним непосредним изборима за председника општине победио је Раденко Петрић (СПС). Наведено формирање власти се уклапа у хипотезу да у периоду након 2004. године услед владајуће кохабитације (председник Републике је из ДС, а Владу чине ДСС, Г17, СПО, НС уз мањинску подршку СПС, односно две гране извршне власти долазе из супротстављених политичких опција) на локалном нивоу долази до извесне либерализације формирања локалних коалиција.

То показује и истраживање Прегледа Србије и Црне Горе из 2005. године (Pregled Srbije i Crne Gore 2005, 75–90) које показује да су на локалном нивоу у Србији на власти – владајућа ДСС у 99, опозициона ДС у 74, опозициони ПСС у 67, владајући Г17 и СПС у по 63, владајући СПО у 62, опозициона СРС у 58, те владајућа НС у 49. Наведено показује широк опсег међусобних коалиција водећих политичких актера, без јасних инструкција „са врха” о потреби уједначавања локалних коалиција, при чему је фактички једино била искључена локална коалиција водећих опозиционих ДС и

СРС. Уједначавање локалних коалиција ће након наредних избора поново ступити на снагу, делимично после избора 2007. а посебно након формирања коалиција ДС–ДСС–Г17–НС, а посебно након избора 2008. и формирања коалиције СПС–ДС, о чему ће бити речи.

И општина Богатић јасно показује ове тенденције. Због формирања нове националне коалиције ДС–ДСС–Г17 плус–НС, долази и у њој до притиска за прекомпоновање власти. Наиме, због неизгласавања буџета општине 2007. долази до формирања Привременог органа у општини који чине представници тада владајућих ДСС, ДС, Г17 плус и НС. Уз доста трзавица Привременог органа са председником општине из редова СПС општина Богатић дочекује редовне локалне изборе, 2008. године.

На наредне изборе 2008. године иде се у редовном термину, али по одредбама новог закона о локалним изборима из 2007. године чија је највећа новина била подизање изборног прага на 5% уз прерачун мандата Д'Онтовог методом (Kasapović 2003, 61–62) и посредни избор председника општине (Zakon o lokalnim izborima 2007). Актуелна владајућа коалиција била је ДС–ДСС–НС–Г17 плус, формирана након редовних избора 2007, али она се распала услед међусобних неслагања два блока – ДС и Г17 плус са једне, и ДСС–НС са друге стране по питању реакције на једнострано проглашење независности „Косова”.

На локалним изборима по 31 кандидата имале су СРС, коалиција СПС–ПУПС, ДС, Нова Србија, коалиција СПО–ДХСС и ДСС. Г17 плус има 28, групе грађана укупно 24, ЛДП 16, Сељачко-радничка партија и ПСС по 11. Најбољи резултат на изборима остварили су СРС, коалиција СПС–ПУПС и ДС. Упркос томе нису успеле да формирају извршну власт.

Табела 5. Резултати избора за Скупштину општине Богатић, 2008. године

Гласалих бирача: 15392 (63,28%)

Предлагач (странка, коалиција)	Број гласова	Проценти	Број одборника
СРС	3911	24,55%	9
Коалиција СПС-ПУПС	2587	16,24%	6
ДС	2569	16,12%	5
Нова Србија	1999	12,55%	4
Г17 плус	1465	9,20%	3
Коалиција СПО-ДХСС	900	5,65%	2
ДСС	897	5,63%	2
Групе грађана – укупно	582	3,65%	0
ЛДП	527	3,31%	0
Сељачко- радничка партија	343	2,15%	0
ПСС	152	0,95%	0

Извор: Republički zavod za statistiku Srbije. 2009, 50

Следећи тада политичку инерцију са локалном нивоу из претходног периода и тада актуелне констелације на нивоу Републике или пак града Београда (где је најављена коалиција, и чак потписан споразум о градској власти између СРС, ДСС, НС и коалиције око СПС–ПУПС, коју је касније коалиција СПС-ПУПС због националне и градске коалиције

са ДС напустила) и у општини Богатић ће се, насупротив републичке власти, формирати власт СРС, ДСС, НС и СПС-ПУПС. За председника општине ће 2008. године поново, овај пут посредно у складу са Законом бити изабран Раденко Петрић (СПС).

Истог дана одржани су парламентарни избори на којима је убедљиво победила коалиција За европску Србију (102 мандата) у оквиру које је стожерна странка била ДС. Она је након постизања стратешког споразума о коалицији са СПС и њенима партнерима – ЈС и ПУПС (20 мандата) постала носилац извршне власти у наредном мандатном периоду (2008–2012) за који се везује и поновно успостављање праксе уједначавања/пресликавања локалних коалиција са оном са националног нивоа.

Тако ће, према истраживању ЦЕСИД из 2009. године у власти у највећем броју локалних самоуправа од водећих политичких партија учествовати владајуће – ДС у 122, СПС 97, Г17 у 83, ПУПС 73, СПО 42, Јединствена Србија 30, а далеко мање опозиционе – ДСС у 58, НС 49, СРС 28 (у којима већ увелико трају унутрашња превирања и настанак нове опције, Српске напредне странке), те ЛДП у 13 (Мијатовић 2016, 301–302). У складу са основом хипотезом нашег рада, констатујемо да је 2010. године дошло до уједначавања локалне власти са оном са националног нивоа, када се формира нова власт коју чине владајуће странке ДС-Г17 плус-СПО, уз СПС и ПУПС. За председника општине изабран је Слободан Савић (ДС).

На локалним изборима 2012. године све кандидате за 31 одборника у Скупштини општине Богатић имају ДС, Нова Србија, СПС, Српска напредна странка (која је настала издвајањем из СРС 2008. године), Уједињени региони Србије (настали из Г17 плус), Јединствена Србија и коалиција ЛДП-СПО-Уједињена сељачка странка. СРС има 27, ПУПС 17, а ДСС има 16 кандидата, док две групе грађана имају укупно 59 кандидата. Најбоље резултате појединачно на изборима постижу ДС, Нова Србија и СПС. Након избора формирана

је власт ДС, СПС, Нова Србија и Јединствене Србије. За председника општине изабран је претходни председник општине Слободан Савић (ДС) (*Glas Podrinja* 2012).

Табела 6 . Резултати избора за Скупштину општине Богатић, 2012. године

Гласалих бирача: 16055 (60,26%)

Предлагач (странка, коалиција)	Број гласова	Проценти	Број одборника
ДС	2580	16,07%	6
Нова Србија	2380	14,82%	6
СПС	2299	14,32%	5
Групе грађана – укупно	2015	12,55%	4
СНС	1972	12,28%	4
УРС	1312	8,17%	3
Јединствена Србија	1270	7,98%	3
ДСС	768	4,78%	0
ЛДП-СПО- Уједињена сељачка странка	672	4,19%	0
СРС	597	3,72%	0
ПУПС	190	1,18%	0

Извор: Republički zavod za statistiku Srbije. 2012, 64

Међутим, истог дана су се одржали и парламентарни и председнички избори (први круг). На председничким изборима (у другом кругу, две седмице касније) победио је кандидат СНС Томислав Николић и то ће бити увертира у потискивање до тада стожерне тј. владајуће ДС и успостављање доминације СНС. На парламентарним изборима коалиције окупљене око СНС-а и ДС-а освајају сличан број мандата, но прво место осваја коалиција странака око СНС (73 мандата) а коалиција око ДС (67). Ипак имајући у виду победу Томислава Николића, УРС и СПС које су претходно сарађивале са ДС у погледу формирања извршне власти, окрећу се сарадњи са СНС.

Формирање националне коалиције СНС, СПС и Г17, још од јесени 2012. године на захтев СНС води прекомпоновању локалних власти широм Србије, и то у местима где је СПС „по инерцији” након избора 2012. наставила локалне коалиције са ДС, нпр. у Кикинди, Сомбору, Лесковцу, Пожаревцу, Ужицу, Шапцу и др. (Mijatović 2016, 338–339). Исти случај био је и у општини Богатић. Као и 2010. године и у јулу 2013. године промењена је локална власт која је првобитно била формирана након избора 2012. До тада опозиционе СПС, СНС и ЈС са још четири одборника (2 из ГГ Позитивна Мачва, 1 из ГГ Мачва европска регија и 1 „прелетач” из ДС) формирају нову скупштинску већину. За председника општине изабран је Ненад Бесеровац (СПС) (Mačvainfo 2013).

Ове ситуације до којих је долазило 2007, а најизраженије 2010. и 2013. године типични су примери политичког миметизма јер ће по угледу на републичку извршну власт у многим општинама и градовима доћи до скупштинског регруписавања и формирања нове извршне власти по угледу на републичку. Штавише лидери тадашњих владајућих партија (СНС, СПС, УРС) су издавали директиве својим локалним одборима са ким могу а са ким не смеју да формирају локалну власт (Stančetić 2012).

На локалне изборе 2016. године излази се по истим условима као и четири године раније. Све одборничке листе

– СПС, коалиција СНС-ПС-СДПС-ПУПС, СНП Ненада Поповића (настала из ДСС), Јединствена Србија, СРС и коалиција ДС-Заједно за Србију-СДС-ЛДП по 31, уз две групе грађана са укупно 59 кандидата.

Најбоље резултате остварили су СПС и коалиција око СНС. Као што је познато, уочи ових избора на републичкој власти су коалиције око СНС и СПС, у формацији која је направљена након ванредних парламентарних избора 2014. године. Уједно, и ове локалне изборе пратили су и ванредни парламентарни избори, који су несумњиво имали за задатак, између осталог, и да појачају изборни успех владајућих партија на локалном нивоу.

Табела 7. Резултати избора за Скупштину општине Богатић, 2016. године

Гласалих бирача: 16264 (66,67%)

Предлагач (странка, коалиција)	Број гласова	Проценти	Број одборника
СПС	4203	25,84%	9
СНС-ПС-СДПС- ПУПС	4076	25,06%	9
СНП Ненад Поповић	1956	12,00%	4
Групе грађана – укупно	1885	11,59%	3
Јединствена Србија	1787	10,99%	2
СРС	1181	7,81%	2
ДС-ЗЗС-СДС- ЛДП	1180	7,80%	2

Извор: Republički zavod za statistiku Srbije. 2016, 59

Након избора је формирана власт СНС и СПС и њихових коалиционих партнера. За председника општине је изабран Ненад Бесеровац (СПС) (*Маџvainfo* 2016). Иначе, на упоредо одржаним парламентарним изборима убедљиву победу је однела коалиција око СНС освојивши 131 мандат. На другом месту је била СПС (са ЈС) освојивши 29 мандата, а на трећем СРС са 22 мандата, итд. Након избора се, истоветно као 2016. године, формира власт коалиција око СНС и СПС.

Избори 2020. године одржани су у условима Ковид пандемије упоредо са парламентарним изборима, и уз бојкот већег дела опозиционих странака. Избори се опет одржавају у промењеним изборним условима, тако што се изборни цензус спушта на 3%, али и одредбама које фаворизују странке националних мањина, јер се њихов изборни скор поред институције „природног прага” сада номинално увећава за 35%. (*Zakon o lokalnim izborima, Službeni glasnik Republike Srbije*, 2020). На изборима свих 31 кандидата за општинску скупштину имају коалиција СНС-СПО, СПС и СРС, коалиција Покрет обнове Краљевине Србије-Монархистички фронт има 12, а партија руске мањине Европска зелена партија има 14 кандидата.

Имајући у виду да између 2016. и 2020. године није било ванредних парламентарних избора, на републичкој власти биле су коалиције око СНС и СПС. На локалним изборима убедљиво највише гласова добијају коалиције СНС-СПО и СПС.

Табела 8. Резултати избора за Скупштину општине Богатић, 2020. године

Гласалих бирача: 15316 (64,45%)

Предлагач (странка, коалиција)	Број гласова	Проценти	Број одборника
СНС-СПО	8006	52,27%	17

СПС	5110	33,36%	11
СРС	1127	7,36%	2
Европска зелена партија	638	4,17%	1
Коалиција ПОКС, МФ	435	2,84%	0

Извор: Republički zavod za statistiku Srbije. 2020, 50

Након избора је у општини Богатић формирана власт у коалицији СНС, СПС, СРС, Европска зелена партија. За председника општине је изабран је Милан Дамњановић (СНС) (*Novosti* 2020).

Истота дана када и ови локални избори одржани су и парламентарни. Већина опозиционих партија су бојкотовали ове изборе тако да су се у парламенту (пored мањинских партија) нашле само коалиције око СНС са 188 мандата, односно око СПС са 32 мандата и партија Александра Шапића СПАС са 11 мандата. Након избора на републичком нивоу формирана је власт коалиција око СНС и СПС, која је ојачана фузијом странке СПАС са СНС 2021. године.

Унифицирање власти на свим нивоима у овом периоду после локалних избора 2020. године достигло је врхунац. Локални ниво власти изгледа готово унисоно. Самостално формирање власти СНС са кругом мањих партија у њеној орбити (СДПС, ПУПС, ПС, ПСС, СПО и др.), у великом броју случајева и са СПС и ЈС постале су пракса у готово свим општинама Србије. Према подацима из 2021. власт на локалном нивоу СНС није формирала само у седам општина и то: Чајетина, Бачки Петровац (СПС, ЈС, ГГ Нестраначки и уједињени обични људи, Војвођански фронт), Беочин и Сурдулица (СПС), Свилајнац (ГГ „Свилајнац чува своју будућност”, СПС, ГГ „Напред, Свилајнац”), те Бујановац и Прешево (коалиције албанских партија, Бујановац – ДП, ПДД, Покрет за демократски прогрес, Алтернатива за промене,

Демократска унија Албанаца, Прешево - ДПА-ПДД-Покрет за реформе-Демократска унија Албанаца) (Radišić 2020; Lazić 2021). Па ипак, у јуну 2022. и у Беочину СНС улази у локалну власт, у коалицији са СПС (Prisa Kovačević 2023). Уз то, Боља Србија председника општина Топола 2023. године се фузионише са СНС, па тако напредњаци остварују и потпуну доминацију и у тој локалној самоуправи.

Локални избори одржани 17. децембра 2023. године били су заправо једини превремени локални избори у Богатићу од обнове вишестраначког система. Они су изазвани оставком претходног руководства, вероватно вођено жељом партија на власти око СНС, како би се омогућило истовремено расписивање избора на републичком, покрајинском, београдском и нивоу још 65 локалних самоуправа у централној Србији. Иницијално су иницирани вишемесечним протестима опозиције под геслом „Србија против насиља”, након масовних убистава у Основној школи Владислав Рибникар и селима у околини Младеновца, Мало Орашје и Дубона у мају 2023. године, а који су захтевали пре свега превремене парламентарне изборе.

Локални избори одржани су по истоветним изборним правилима као и они претходни 2020. године, а сходно унифицираном закону о локалним изборима (Zakon o lokalnim izborima 2022). Све кандидатске листе – СНС, ГГ Победа за Мачву, СПС, СРС, ГГ За спас Богатића, Ново лице Србије и ПОКС имале су по 31 кандидата за одборнике. Једино је мањинска, руска Европска зелена партија имала 12 кандидата.

И ове локалне изборе као и 2016. године општина Богатић очекује са влашћу коалиција око СНС и СПС, формиране након ванредних парламентарних избора у априлу 2022. године (као што су и мандатни период 2012-2016 „пресекли” ванредни парламентарни избори на средини мандата 2014. године). Исто тако, као и 2016. године истог дана одржани су и ванредни парламентарни избори. Победу на националном нивоу опет односи коалиција око СНС са 120 мандата, друго место осваја опозициона коалиција

Уједињени за победу Србије са 38 мандата. На трећем месту нашла се коалиција око СПС са 15 мандата.

Табела 9. Резултати избора за Скупштину општине Богатић, 2023. године

Гласалих бирача: 14943 (62,57%)

Предлагач (странка, коалиција)	Број гласова	Проценти	Број одборника
Богатић не сме да стане (СНС)	7021	47,47%	16
ГГ Победа за Мачву	3438	23,25%	8
Ивица Дачић – премијер Србије (СПС)	1373	8,95%	3
СРС	954	6,45%	2
ГГ За спас Богатића	546	3,69%	1
Европска зелена партија	480	3,25%	1
Ново лице Србије	401	2,71%	0
ПОКС-За живот достојан човека	212	1,44%	0

Извор: Општинска изборна комисија општине Богатић 2024

Након избора формирана је власт око СНС а чине је и СПС, СРС, Европска зелена партија и ГГ За спас Богатића, док је у опозицији само ГГ Победа за Мачву. За председника општине изабран је поново Милан Дамњановић (СНС)

(Šabac 24/ 2024). После избора се, иначе, на националном нивоу 2023. године – по пети пут за редом, као и 2012, 2014, 2016 и 2020. године – формира коалиција окупљена око СНС и СПС.

ЗАКЉУЧАК

Локални избори у општини Богатић у тродеценијском темпоралном луку показали су све карактеристике локалних избора у Републици Србији након обнове вишепартијског система. Општина у пољопривредном крају Мачве са преко 20.000 житеља имала је прилике да од 1992. до 2023. године седам пута (по пет различитих правила које су прописивали национални закони о локалним изборима) бирају свој локални парламент. Ова општина је типичан пример вертикалне политичке емулације и изоморфичког пресликавања коалиција са централног на локални ниво.

Још од обнове вишепартијског система и плурализације политичког простора и на територији општине Богатић долази до формирања подружница како партија власти тако и партија и опозиције са националног нивоа. Током 1990-их јаке позиције ће имати СПС, која ће и петооктобарске промене дочекати у овој локалној самоуправи са позиције власти. Након петооктобарских промена, а доцније и промене изборних правила и промоције пропорционалног система долази и до промена на власти, које ће пратити релативна самосталност локалних нивоа да по свом нахођењу формирају локалне власти, нарочито у периоду тзв. кохабитације 2004–2007. године у којој председник државе и владе долазе из различитих странака, да би се та пракса напустила 2008. године када се локалним лидерима као и током 1990-их ставља јасна граница формирања власти, по угледу на националну власт. Од 2008. године то је била коалиција ДС-СПС, а од 2012/13. коалиција СНС-СПС. Строго поштовање овог правила било је приметно како 2010. када се уместо коалиције ДСС-СРС-СПС-ПУПС формира власт истоветна

националној ДС и њени коалициони партнери – СПС-ПУПС, као и након промене националне власти 2012. када се, вероватно по политичкој инерцији, првобитно формира власт са окосницом ДС-СПС (владајућој у претходном мандатном периоду 2008–2012) и мења неколико месеци касније влашћу коју чине коалиције чији су стожери СНС и СПС, што јасно показује ову парадигму. Неоспорна је, дакле, чињеница да се локалне власти прекомпонују, у складу са националним констелацијама, у општини Богатић у самом току мандатних периода 2008–2012 и 2012–2016, и то 2010. и 2013. године, иако је политичка инерција тежила формирању коалиција из претходних националних коалиција.

Коначно, након 2013. године долази до јасног успона СНС и на територији општине Богатић. Иако су на изборима 2016. СПС и СНС имали изједначене резултате, на изборима 2020. и 2023. године јасну већину односи СНС. Све остале, на националном нивоу опозиционе, политичке опције тако су падале у други план. Осим тога уочљиво је да се независне групе грађана појављују на локалним изборима али без већег утицаја на формирање власти и вођење локалне политике.

На основу изнетог садржаја може се запазити да су се, из различитих разлога – случајно или наменско временско поклапање републичких избора са циљем побољшања изборног скорa владајућих странака са националног нивоa на локалном нивоу – у посматраном периоду, локални избори у општини Богатић скоро увек одржавали упоредо са парламентарним изборима (изузетак су избори 2004. године, када су раздвојени локални и парламентарни избори), те су несумњиво доприносиле бољем резултату партија које су биле у власти. Друго интересантно запажање је да су локални политички лидери верно, и поред одређених временски краћих или дужих отпора, било аутохтоним политичким договорима, било последицом политичке инерције, из претходних мандатних периода, следили шаблон формирања централне (републичке) власти. Ово потврђује и основну претпоставку да на формирање власти у Богатићу пресудно

утичу преференције политичких актера - носилаца централне власти, а не локалне прилике.

РЕФЕРЕНЦЕ

- Bentham, Jeremy. 1789. *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*. Лондон: T. Payne and Son.
- Bieber, Florian. 2018. "The Rise (and Fall) of Balkan Stabilitocracies". In *Horizons, Journal of International Relations and Sustainable Development*, No. 10, *The Belt and Road: Pledge of The Dragon, 176-185*, Belgrade: Center for International Relations and Sustainable Development.
- DiMaggio, Paul J, and Powell, Walter W., 1983. "The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields". *American Sociological Review*. 2 (48), 147–160 .
- Glas Podrinja, 2012. Glas Podrinja. „Savić ostaje predsednik opštine”. 28. jun 2012. godine. <https://www.glaspodrinja.rs/vesti/2565/savic-ostaje-predsednik-opstine/>.
- Gendźwiłł, Adam, Kjaer, Ulrik, Steyvers, Kristof (eds.). 2022. *The Routledge Handbook of Local Elections and Voting in Europe*. London: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Hartmut, Rosa. 2019. *Odnosi u svetu u doba ubrzanja*. Novi Sad: Akademska knjiga.
- Kasapović, Mirjana. 2003. *Izborni leksikon*. Zagreb: Politička kultura.
- Lazić, Nikola. 2021. „Jug među rijetkima koji nisu uz Vučića”. <https://balkans.aljazeera.net/blogs/2021/9/26/jug-srbije-medju-rijetkima-koji-nisu-uz-vucica>.
- Mačvainfo. 2013. Mačvainfo „Promena vlasti u opštini Bogatić”. 29. jul 2013. godine. <https://www.youtube.com/watch?v=eUZvZvFcjTA> .
- Mačvainfo. 2016. Mačvainfo. „Na konstitutivnoj sednici socijalisti i naprednjaci formirali vlast”. 8. jun 2016. godine. <http://>

- www.macvainfo.rs/page.php?secid=17&pageid=7&contid=1589&model=clanak&ct=na-konstitutivnoj-sednici-socijalisti-i-naprednjaci-formirali-vlast.
- March, James G., and Johan P. Olsen. 1984. "The New Institutionalism: Organizational Factors in Political Life". *The American Political Science Review*. 78(3): 734–49. <https://doi.org/10.2307/1961840>.
- Matić, Petar. 2012. „Lokalni izbori u Srbiji 2012”. Srpska politička misao. 38 (4) Beograd: Institut za političke studije, 33–48.
- Matić, Petar. 2012. *Redizajniranje lokalne samouprave – teorijski i uporedni okvir za modernizaciju lokalne samouprave u Srbiji*. Beograd: Institut za političke studije.
- Matić, Petar. 2020. „O potrebi vremenskog odvajanja lokalnih i parlamentarnih izbora u Republici Srbiji”. U Dijalog o izborima, ur. Jovanović, Milan i Dejan Milenković., Beograd: Fakultet političkih nauka, Fond za otvoreno društvo.
- Marko. 2016. *Lokalni izbori nakon obnove višepartijskog sistema u Republici Srbiji 1990-2015. godine*. Beograd: Fondacija Konrad Adenauer.
- Razvojna agencija Srbije. 2017. *Mapa razvijenosti regiona i jedinica lokalne samouprave Republike Srbije*. Poslednji pristup 12. decembra 2025. godine. <https://ras.gov.rs/uploads/2017/09/mapa-uredba-sr-eng.pdf>.
- Mijatović, Marko. 2023. „Superizborna godina u Sloveniji 2022. godine – ogledalo osobenosti slovenačke nacionalne i lokalne politike”. *Godišnjak Fakulteta političkih nauka*, Vol. XVII, br. 30, 33–49.
- Novosti. 2020. „Novi predsednik Damjanović”. 18. avgust 2020. godine. <https://www.novosti.rs/vesti/politika/910334/bogaticu-sns-formirala-vlast-sps-nije-glasala-novi-predsednik-damjanovic>.
- Opštinska izborna komisija opštine Bogatić. 2024. *Ukupan izveštaj Opštinske izborne komisije o rezultatima glasanja*

na izborima za odbornike Skupštine opštine Bogatić na biračkim opštinama na teritoriji opštine Bogatić, održanim 17. decembra 2023. godine. 4. januar 2024. godine. <https://www.rik.parlament.gov.rs/extfile/sr/files/additionalDocuments/562/175/128.%20Ukupan%20Izveštaj%20o%20rezultatima%20glasanja%20na%20izborima%20za%20odbornike.PDF>.

Opština Bogatić. 2025. *Opština Bogatić, osnovni podaci.* Poslednji pristup 22. septembra 2025. godine. <https://bogatic.rs/upoznajte-bogatic/opsti-podaci/>.

Pregled Srbije i Crne Gore. 2006. „Vladajuće koalicije po opštinama i gradovima Srbije, maj 2005. godine”, *Pregled Srbije i Crne Gore* br. 3/2005, 75–90.

Prica Kovačević Dragana. 2023. *Portal www.021.rs.* „Beočin u tajnosti dobio novu vlast; Naprednjaci i socijalisti zajedno, predsednica iz SNS-a”. 28. jun 2022. godine. <https://www.021.rs/story/Novi-Sad/Vesti/309809/Beocin-u-tajnosti-dobio-novu-vlast-Naprednjaci-i-socijalisti-zajedno-predsednica-iz-SNS-a.html> .

Radišić Nebojša. 2020. *Nova S.* „Poslednje slobodne zone – poraz SNS u Svilajncu i Čajetini”. 22. jun 2020. godine. <https://nova.rs/vesti/politika/poslednje-slobodne-zone-poraz-sns-u-svilajncu-i-cajetini/>.

RAS. 2017. Razvojna agencija Srbije. Mapa razvijenosti regiona i jedinica lokalne samouprave. Polednji pristup 10. mart 2026. <https://ras.gov.rs/uploads/2017/09/mapa-uredba-sr-eng.pdf>.

Republički zavod za statistiku Srbije. 1993. *Izbori za odbornike skupština opština, grada Beograd i grada Niša, 1992.* Beograd: Republički zavod za statistiku.

Republički zavod za statistiku Srbije. 1997. *Izbori za odbornike skupština opština i gradova 1996.* Beograd: Republički zavod za statistiku.

- Republički zavod za informatiku i statistiku Srbije. 2001. *Izbori za odbornike skupština opština i gradova. Za odbornike skupštine grada Beograd i grada Niša. Republika Srbija – konačni rezultati*. Beograd: Republički zavod za informatiku i statistiku.
- Republički zavod za statistiku Srbije. 2001. *Izbori za narodne poslanike Narodne skupštine Republike Srbije održani 23. decembra i 10. januara 2001. godine*. Beograd: Republički zavod za statistiku.
- Republički zavod za statistiku Srbije. 2005. *Izbori 2004. Za odbornike skupština opština i gradova. Za odbornike Skupštine grada Beograda i Skupštine grada Niša, za predsednike opština i gradova. Za predsednike grada Beograda i grada Niša. Republika Srbija; konačni rezultati*. Beograd: Republički zavod za statistiku Srbije.
- Republički zavod za statistiku Srbije. 2009. *Lokalni izbori 2008. Konačni rezultati. Za odbornike skupština opština i gradova. Za odbornike Skupštine grada Beograda i Skupštine grada Niša, za predsednike opština i gradonačelnike*. Beograd: Republički zavod za statistiku Srbije.
- Republički zavod za statistiku Srbije. 2012. *Lokalni izbori 2012. Republika Srbija. Konačni rezultati izbora. Za odbornike skupština opština i gradova. Za odbornike Skupštine grada Beograda i Skupštine grada Niša. Za predsednike opština i gradonačelnike. 2012*. Beograd: Republički zavod za statistiku Srbije.
- Republički zavod za statistiku Srbije. 2016. *Lokalni izbori. Republika Srbija. Konačni rezultati izbora. April 2016. Ispravljeno izdanje*. Beograd: Republički zavod za statistiku Srbije.
- Republički zavod za statistiku Srbije. 2020. *Lokalni izbori. Republika Srbija. 2020. Konačni rezultati izbora. Za odbornike skupština opština i gradova. Za odbornike gradskih skupština. 2020*. Beograd: Republički zavod za statistiku.

- Republički zavod za statistiku. 2023. *Popis stanovništva, domaćinstva i stanova 2022. godine; Nacionalna pripadnost – podaci po opštinama i gradovima*. Beograd: Republički zavod za statistiku. <https://publikacije.stat.gov.rs/G2023/Pdf/G20234001.pdf>.
- Republički zavod za statistiku Srbije. *Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2022. godine, Knjiga 1, Nacionalna pripadnost – podaci po opštinama i gradovima 2023*, <https://publikacije.stat.gov.rs/G2023/Pdf/G20234001.pdf> Poslednji pristup 22. septembra 2025. godine. Beograd: Republički zavod za statistiku.
- Sakib, Hurul Huda. 2020. “Institutional Isomorphism”. In Farazmand, A. *Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance*. Springer, Cham, Ali Fazmand, ed. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-319-31816-5_3932-1.
- Savezni zavod za statistiku. 1997. *Savezna republika Jugoslavija, Izbori 2000 za Veće građana i Veće republika*. Beograd: Savezni zavod za statistiku.
- Savezni zavod za statistiku SRJ. 2000. *Izbori za Saveznu skupštinu SR Jugoslavije 2000*.
- Stančetić, Veran. 2011. „Ja, ja, ja, ja...” *Danas*. 2. novembar 2011. godine. <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/ja-ja-ja-ja>.
- Stančetić, Veran. 2020. *Odlučivanje u javnom sektoru*. Beograd: Fakultet političkih nauka, Čigoja štampa.
- Stojanović, Boban. 2022. „Uticaj političkih partija na formiranje lokalnih izvršnih vlasti u Srbiji od 2008. do 2016. godine”. Doktorska disertacija. Univerzitet u Beogradu: Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu.
- Stokes, Susan C. 2009. “Political Clientelism”. In Carles Boix, and Susan C. Stokes (ed.), *The Oxford Handbook of Comparative Politics*, eds. Carles Boix, and Susan C. Stokes. New York: Oxford University Press.

- Šabac24sedam. 2024. „Bogatić: Formirana vlast, na čelu opštine ponovo Milan Damjanović”. 2. februar 2024. godine. <https://sabac24sedam.rs/vest/bogatic-formirana-vlast-na-celu-opstine-ponovo-milan-damnjanovic/>.
- Šabac 24/7. 2024. „Bogatić: Formirana vlast, na čelu opštine ponovo Milan Damjanović”. 2. februar 2024. godine. <https://sabac24sedam.rs/vest/bogatic-formirana-vlast-na-celu-opstine-ponovo-milan-damnjanovic/>.
- Woolcock, Joseph A. 1985. “Politics, Ideology and Hegemony in Gramsci’s Theory”, *Social and Economic Studies* 3(34): 199–210.
- Zakon o lokalnoj samoupravi. „Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 49/1999 .
- Zakon o potvrđivanju Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, 2007. „Službeni glasnik Republike Srbije – Međunarodni ugovori”, br. 70/2007.
- Zakon o lokalnim izborima, „Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 129/2007.
- Zakon o lokalnim izborima, „Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 129/2007, 34/2010 - US, 54/2011, 12/2020, 16/2020 – Autentično tumačenje, 68/2020.
- Zakon o lokalnim izborima, „Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 14/2022.

Veran Stančetić*

Faculty of Political Sciences, University of Belgrade

Marko Mijatović**

Faculty of Business and Law, University MB in Belgrade

RESULTS OF LOCAL ELECTIONS IN BOGATIĆ MUNICIPALITY FROM 1992 TO 2023 – LOCAL AUTONOMY OR LOCAL POLITICAL MIMETISM?

Summary

This paper presents the results of local elections in the municipality of Bogatić in the Mačvan administrative district from the introduction of the multi-party system until 2023. The objective is to provide a description and explanation of the local electoral processes in this Mačvan municipality and to point out the volatility of the citizens' electoral will, with a focus on the phenomenon of replicating coalition central to the local level. Local elections in Bogatić were held in seven equal four-year election cycles, with the electoral system being changed as many as five times in the observed period.

Key words: local self-government, local democracy, local elections, political parties, government mirroring, vertical political emulation, Bogatić municipality, Republic of Serbia

* E-mail: veran.stancetic@fpm.bg.ac.rs; ORCID: 0000-0002-5574-0132.

** E-mail: markomijatovic78@gmail.com; ORCID: 0009-0008-9948-2287.

*** Овај рад је примљен примљен 13. марта 2026. године, а прихваћен за штампу на састанку Редакције 10. јуна 2026. године.